

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 30.10.2008
KOM(2008) 680 slutlig

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET

om rådets resolution av den 23 november 2007 om modernisering av universiteten för Europas konkurrenskraft i en global kunskapsekonomi

{SEC(2008 2719)}

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET

om rådets resolution av den 23 november 2007 om modernisering av universiteten för Europas konkurrenskraft i en global kunskapsekonomi¹

1. BAKGRUND

Denna rapport utgör tillsammans med det åtföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar ett svar på den begäran från rådet som uttrycktes i rådets resolution av den 23 november 2007 om modernisering av universiteten för Europas konkurrenskraft i en global kunskapsekonomi. Rådet uppmanade kommissionen att stödja medlemsstaterna när det gäller moderniseringsagendan och då särskilt

- (1) i samråd med de berörda parterna inom högre utbildning och forskning samt de nationella myndigheterna fastställa vilka åtgärder som är möjliga för att klara av de utmaningar och hinder som universiteten i Europeiska unionen ställs inför när de ska moderniseras och fullt ut bidra till målen för Lissabonagendan,
- (2) inom ramen för Lissabonagendan underlätta lärande av varandra, särskilt inom arbetsprogrammet Utbildning 2010 och uppföljningen av grönboken om det europeiska området för forskningsverksamhet, och även genom att uppmuntra partnerskap mellan universiteten och näringslivet/den privata sektorn,
- (3) fastställa möjliga åtgärder för att undanröja hindren för studenternas, lärarnas och forskarnas rörlighet i hela Europa, i synnerhet när det gäller ömsesidigt erkännande av meriter och examensbevis², samt främja utbyte av bra metoder i detta avseende,
- (4) i samverkan med nationella programstrukturer övervaka och utvärdera effekterna av
 - Erasmusstudenternas sociala bakgrund,
 - Erasmus bidrag till moderniseringsagendan,
 - Erasmus Mundus bidrag till de europeiska universitetens internationella attraktionskraft.

Även om rapporten huvudsakligen handlar om de aspekter på rörlighet som tas upp i rådets resolution ger den också en aktuell bild av moderniseringen av Europas universitet. Den beskriver det arbete som kommissionen åtagit sig och anger de viktigaste slutsatserna av detta. I det åtföljande arbetsdokumentet från kommissionens tjänstemän beskrivs resultaten utförligare.

¹ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/su/07/st16/st16096-re01.sv07.pdf>

² Erkännande av lärarnas och forskarnas yrkesmeriter ingår redan i direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer: Genom direktivet uppdateras och konsolideras 15 befintliga direktiv som antogs mellan 1975 och 1999. Direktivet skulle genomföras i medlemsstaterna senast den 20 oktober 2007.

2. UTFÖRT ARBETE OCH VIKTIGASTE RESULTAT

Kommissionen har tillsammans med medlemsstaterna och högskolesektorn sökt att fastställa en moderniseringsagenda för universiteten som omfattar deras tre uppdrag (utbildning, forskning och innovation) och stödja dess genomförande via den öppna samordningsmetoden, expertgrupper och studier (inbegripet en dialog mellan klustrar av beslutsfattare och experter, lärande av kolleger, indikatorer, riktmärken, rapporter och analyser), genom särskilda initiativ (kvalitetssäkring, ECTS, EQF, EIT³, uppgiftsinsamling om universitet osv.) och genom att stödja andras initiativ (pilotprojekt, föreningar, nätverk osv.) via programmet för livslångt lärande och EU:s sjunde ramprogram för forskning.

2.1. Att ta itu med de utmaningar och hinder som universiteten möter i samband med moderniseringen

De största utmaningarna och hindren i samband med moderniseringen av högre utbildning anges i kommissionens meddelande från 2006⁴, och där föreslås nio områden som bör behandlas: universitetens styrformer, rörlighet, självständighet och redovisningsansvar, partnerskap med företagsvärlden, ökad tvärvetenskaplig och ämnesöverskridande utbildnings- och forskningsverksamhet, samverkan med samhället vad gäller kunskap, belöning av kompetens på högsta nivå, kursplaner och finansiering. Medlemsstaterna har gett sitt breda stöd till denna analys och samtyckt till att redogöra för genomförandet av moderniseringsagendan i sina rapporter inom ramen för Utbildningsagendan 2010. Dessa rapporter, som ingår i rapporteringen inom ramen för Lissabonprocessen, samt studier och undersökningar visar att mycket återstår att göra trots framsteg på alla nio områden. Kommissionen kommer att fortsätta sin dialog med nationella myndigheter och intressenter om hur man på bästa sätt kan föra moderniseringsagendan framåt.

2.2. Att underlätta lärandet av varandra inom ramen för arbetsprogrammet Utbildning 2010 och uppföljningen av grönboken om det europeiska forskningsområdet och genom att främja partnerskap mellan universitet och näringsliv

Kommissionen har tagit ett antal initiativ för att underlätta lärandet av varandra och tillämpa den öppna samordningsmetoden vid reformen av högre utbildning; exempel på sådana initiativ är klustrar för modernisering av högre utbildning, kommittén för vetenskaplig och teknisk forskning (CREST) för lärande av varandra om tillvägagångssätt för att förbättra spetskompetensen i universitetsforskning, den årliga rapporten om framsteg mot Lissabon-målen inom utbildning som inbegriper en rad indikatorer och riktmärken, flera expertgrupper som undersökt olika aspekter på universitetens forskningsroll inom ramen för det europeiska forskningsområdet (en inre marknad för forskare, förstärkning av universitetsbaserad forskning, extern forskningsfinansiering och ekonomisk styrning, metoder för bedömning av universitetsbaserad forskning), europeiska universitetet – företagsforumet som

³ ECTS: Europeiska systemet för överföring av studiemeriter (*European Credit Transfer and Accumulation System*); EQF: Europeiska ram för kvalifikationer (*European Qualifications Framework*); EIT: Europeiska institutet för innovation och teknik (*European Institute of Innovation and Technology*)

⁴ "Att förverkliga moderniseringsagendan för universiteten - Utbildning, forskning och innovation", KOM(2006) 208

startades i februari 2008 samt riktade Marie Curie-insatser inom ramen för sjunde ramprogrammets program ”Människor”. Resultaten av dessa initiativ visar att begreppet lärande av varandra fungerar. En fullständig beskrivning av de olika initiativen återfinns i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar.

2.3. Att ta itu med hinder mot rörlighet för studenter, lärare och forskare

I december 2007 inrättade kommissionen ett expertforum på hög nivå för rörlighet som fick i uppdrag att undersöka hur EU kan bygga vidare på framgången med Erasmus-programmet och utvidga rörligheten, inte bara inom universitetssektorn utan också bland unga människor mer allmänt, till exempel bland unga företagare och artister och inom sådana sektorer som yrkesutbildning.

I juli 2008 presenterade forumet sina resultat och rekommendationer. Rörlighet ska vara regel och inte längre undantag och därför föreslog forumet mål på både medellång och längre sikt. För att ytterligare öka rörligheten behövs förenade insatser från EU, medlemsstaterna och alla andra intressenter. Finansieringen till EU:s rörlighetsprogram måste ökas, och Erasmus och Erasmus Mundus bör komplettera varandra.

I syfte att göra snabba och mätbara framsteg mot målet att göra Europa till en mer attraktiv plats för att inleda och fullfölja en forskarkarriär antog kommissionen i maj 2008, som uppföljning till grönboken ”Europeiska området för forskningsverksamhet: Nya utsikter”⁵, meddelandet ”Bättre karriärer och ökad rörlighet: ett europeiskt partnerskap för forskare”⁶, som tar upp fyra centrala områden, nämligen: i) öppen rekrytering och överföring av bidrag, ii) social trygghet och tilläggspensioner, iii) attraktiva anställnings- och arbetsvillkor samt iv) ökad utbildning, kompetens och erfarenheter för europeiska forskare.

I juni 2008 lanserade kommissionen den nya portalen EURAXESS⁷ som är avsedd som en enda ingångspunkt till informations- och stödtjänster för forskare som flyttar till andra medlemsstater för att fortsätta sin forskarbana.

Kommissionen arbetar också vidare med frågan huruvida de strukturförändringar som Bolognaprocessen lett till hindrar rörlighet. Av de begränsade tillgängliga uppgifterna verkar det framgå att införandet av trenivåstrukturen kan leda till en tillfällig stagnering eller minskning av studentrörligheten under en anpassningsperiod, men att Bolognastrukturen i princip inte utgör något hinder mot rörligheten. En undersökning om rörlighet över gränserna genomförs nu av det tyska nationella programkontoret för Erasmus-programmet och i november 2008 förväntas resultaten av denna, som kommer att ge ytterligare uppgifter i ämnet.⁸

⁵ KOM(2007) 161 ”Europeiska området för forskningsverksamhet: Nya utsikter”.

⁶ KOM (2008) 317 final ”Bättre karriärer och ökad rörlighet: ett europeiskt partnerskap för forskare”

⁷ www.ec.europa.eu/euraxess

⁸ Tyska akademiska utbytestjänsten DAAD, see www.daad.de

2.4. Erasmus och Erasmus Mundus genomslagskraft

2.4.1. Social bakgrund hos studenterna som deltar i Erasmus

Det framgår av en undersökning⁹ att deltagarna i Erasmusprogrammet representerar studentgruppen i sin helhet och inte har en mer privilegierad bakgrund än studenter i övrigt. Detta skulle innebära att Erasmus faktiskt hjälper studenter ur mindre bemedlade familjer att studera utomlands på ett sätt som annars inte skulle vara möjligt. Vidare tyder undersökningens resultat på att Erasmus har lyckats attrahera något fler studenter av denna typ mellan åren 2000 och 2005. En viktig fråga är betydelsen av inkomstrelaterade bidrag från vissa medlemsstater och regioner. Kommissionen kommer att nära följa vidareutvecklingen på området.

2.4.2. Erasmus bidrag till moderniseringsagendan

Av en nyligen genomförd undersökning¹⁰ framgår att Erasmus haft en betydande inverkan på moderniseringen av de europeiska universiteten, särskilt vad gäller internationalisering, innovation i kursplanerna och kvalitetssäkring. All verksamhet som stöds av Erasmus på dessa tre områden ingår också i Bolognaprocessen för att förverkliga det europeiska området för högre utbildning. Dessutom bidrar den till att uppnå målen i Utbildning 2010-agendan inom ramen för Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning. Kommissionen fäster allt större vikt vid åtgärder och initiativ som gör universitetens uppdrag och resultat synligare genom att de blir mer jämförbara.

2.4.3. Erasmus Mundus bidrag till de europeiska universitetens internationella attraktionskraft

Utvärderingen av Erasmus Mundus efter halva löptiden¹¹ visade att programmet ökat de europeiska universitetens internationella attraktionskraft på olika sätt, till exempel genom att främja gemensamma, dubbla och flerfaldiga examina och genom att verka för högsta akademiska nivå i den europeiska högre utbildningen. Utvärderingens rekommendationer har beaktats vid utarbetandet av det framtida Erasmus Mundus-programmet (Erasmus Mundus II) som ska starta 2009. Som del av programmet har kommissionen gett sitt stöd till *Global Promotion Project* som syftar till att marknadsföra Europa som en attraktiv studiedestination för studenter från hela världen. Webbplatsen www.study-in-europe.org, som ingår i *Global Promotion Project*, upprättades i maj 2008.

⁹ Manuel Souto Otero och Andrew McCoshan, *Survey of the Socio-Economic Background of ERASMUS students*, slutrapport, DG EAC 01/05, 2006

Schnitzer, Klaus och Middendorff, Elke, EUROSTUDENT 2005. *Social and Economic Conditions of Student Life in Europe 2005*

¹⁰ *Impact of ERASMUS on European Higher Education: quality, openness and internationalisation - preliminary conclusions*. August 2008, CHEPS, INCHER-Kassel och ECOTEC

¹¹ Centre for Strategy & Evaluation Services LLP, *Interim Evaluation of Erasmus Mundus*, slutrapport, juni 2007, se http://ec.europa.eu/education/programmes/mundus/news_en.html

3. OPERATIVA SLUTSATSER

Den öppna samordningsmetoden har redan gett goda resultat vad gäller genomförandet av universitetens moderniseringsagenda, som syftar till att förbättra hur universitetens sammankopplade uppdrag, dvs. utbildning, forskning och innovation utförs. Kommissionen kommer att fortsätta sitt samarbete med medlemsstaterna och sektorn för högre utbildning för att åtgärda de kvarstående hindren och utarbeta innovativa tillvägagångssätt. Kommissionen håller för närvarande med på att uppdatera den strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete för åren efter 2010.

Kommissionen vill också bidra till Bolognaprocessens framgång och använda sig av Erasmusprogrammet/programmet för livslångt lärande, sjunde ramprogrammet för forskning, ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation samt strukturfonderna och lån från Europeiska investeringsbanken för att främja moderniseringen av den europeiska högre utbildningen.

Nya insatser planeras på följande områden:

Rörlighet

Kommissionen vill utforska alla möjligheter för att avsevärt öka rörlighet för studenter och personal i Europa och vill därför tillsammans med medlemsstaterna och andra aktörer undersöka hur man på lämpligaste sätt kan följa upp rekommendationerna från expertforumet på hög nivå för rörlighet. I detta ingår eventualiteten att utarbeta en möjlighet till europeiska studielån i samarbete med Europeiska investeringsbanken. Kommissionen avser att i juni 2009 offentliggöra en grönbok för att följa upp expertforumet och den diskussion om politiken som förts under det franska ordförandeskapet; i grönboken kommer man att ange hur rörlighet i lärandesyfte, inte bara inom Erasmus utan inom alla lärandeformer, kan utvidgas till att bli norm i stället för undantag.

När det gäller forskare kommer ansträngningarna att öka deras rörlighet (såväl geografiskt som över sektorsgränserna) att intensifieras i nära samarbete med medlemsstaterna i samband med genomförandet av det meddelande om europeiska partnerskap för forskare som kommissionen nyligen offentliggjort.

Nya färdigheter för nya jobb

Kommissionen kommer att stödja initiativ som bidrar till att fastställa nya färdigheter för nya jobb inom ett antal yrkesområden genom att bygga vidare på arbetet inom läranderesultat och färdigheter för högre utbildning (den europeiska referensramen för kvalifikationer, Bolognaprocessens referensram för kvalifikationer¹², organisationen *Tuning Educational Structures in Europe*¹³). Detta torde bidra till reflektionen kring hur universiteten kan tillhandahålla den rätta kombinationen av färdigheter och kunskaper för arbetsmarknaden, vilket var ett av målen i 2006 års meddelande om moderniseringen av universiteten.

¹² <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/QF-EHEA-May2005.pdf>

¹³ <http://tuning.unideusto.org/tuningeu/>

Samarbete mellan universitet och företag

Kommissionen kommer att fortsätta utveckla det forum för samarbete mellan universitet och näringsliv som startades i februari 2008 med evenemang i augusti 2008 och under våren 2009. Kommissionen kommer under 2009 att offentliggöra ett meddelande om samarbetet mellan universitet och näringsliv.

Öppenhet i universitetens resultat

Kommissionen stöder en genomförbarhetsstudie för att inrätta en databank om europeiska universitet, vilken syftar till att utarbeta en rad jämförbara uppgifter vilka möjliggör internationella riktmärken för universitet. De första resultaten förväntas under 2009, och detta kommer att utgöra ett bidrag till OECD:s bedömning av läranderesultat inom högre utbildning (Assessment of Higher Education Learning Outcomes - AHELO).

Kommissionen kommer att stödja initiativ med ett global inriktning för att utarbeta mer solida och tillförlitliga metoder för klassificering och bedömning av universitetens resultat i förhållande till deras olika uppdrag.

Slutsats

Via dessa initiativ och även via sina program och löpande politiska dialog med alla intressenter vill kommissionen fortsätta att bistå medlemsstaterna och universiteterna att uppnå de mål för reformerna som beskrivs i rådets resolution av den 23 november 2007.